

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Dvbivm I. Quodnam sit objectum materiale Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

cluderet principium spirituale & materiale, ut de homine constat.

ccx. Instabis ex eodem, sicut gymnasium luce à sole perfusum, non potest dici clarum à sole, & obscurum à cathedra, quæ lucem non dat; ita actus ille dici non debet clarus à motivo scientiæ, & obscurus sive inevidens à motivo fidei, erroneus à motivo erroris, & formidolosus à motivo formidinis actualis; quia hæc lucem non dant, sed omnino aliud.

ccxi. Respondeo in primis esse disparitatem, quia scilicet sol & cathedra non sunt de essentia gymnasi; sicut dicta motiva sunt de essentia dicti actus; ut fiat ergo paritas, assumantur illius partes essentielles, v.g. lapides, & non lapides sive trabes; tunc sic retorqueo argumentum, sicut gymnasium potest esse lapideum & non lapideum positivè, prout scilicet constat ex trabibus; ita potest dictus actus esse evidens, & non evidens sive inevidens positivè, prout scilicet reducitur ex motivis opinionis, fidei, &c. 2º. stando in exemplo allato, non video cur gymnasium non possit dici simpliciter luce perfusum à sole, conformiter ad communem loquendi modum, & non luce perfusum positivè, cum addito à cathedra, quam continet & lucem non dat; & sic consequenter de illo actu dic simpliciter esse evidentem à motivo scientiæ; & non evidentem sive inevidentem positivè cum addito à motivo opinionis, fidei, &c. quod evidentiam non dat: hæc enim purè spectant ad modum loquendi.

ccxii. Objicies 2º. idem actus non potest simul esse scientificus & erroneus, verus & falsus, clarus & obscurus; sed talis esset dictus actus; ergo, &c. Minor patet, quia esset scientificus, verus & clarus à motivo scientiæ, erroneus & falsus à motivo erroris, obscurus à motivo fidei, ergo, &c.

ccxiii. Respondeo ut antè: idem actus non illatus, vel illatus ex eodem motivo, non potest esse, &c. concedo majorem; illatus ex diversis dictis motivis, nego majorem; quia ille habet se instar duorum actuum, quorum unus tenderet in conclusionem objectivam eandem propter unum motivum, alius propter aliud; quæ nullam dicunt oppositionem, & eorum unus potest esse scientificus, alter erroneus, &c.

ccxiv. Objicies 3º. actus ille, nec est opinionis, nec scientiæ, &c. sed 3º. cujusdam rationis, utpotè ex diversis motivis; sic enim mulus, utpotè ex diversis principiis, est diversæ speciei ab equo & asino.

ccxv. Respondeo esse disparitatem, in eo, quòd quando generatur mulus non sunt principia adæ-

quata ad equum aut asinum generandum; quando autem ex illis motivis generatur unus actus, qui simul sit opinionis, scientiæ, &c. sunt principia adæquata opinionis, scientiæ, &c. Deinde dic longè aliud esse de intentionalibus, quàm de Physicis; nam summe opposita, unà cognitione cognosci possunt, Physicæ tamen in unum coire non possunt, ut omnes fatentur. Hic tamen

ccxvi. Adverte me ubiq; locutum de fide humana; non quòd ex natura rei fides divina simul esse non possit in intellectu cum illis actibus, aut in eundem actum cum illis coalescere; quia in statu viæ interdum puto esse simul, & fortè in eundem actum coalescere, sed ne inde inferatur in Beatis remanere fidè, errorem, formidinem quæ actualem simul cum cognitione Dei intuitiva; quia putamus hæc ex conditione status beatifici simul esse non posse, licet Physicam oppositionem, non secus ac illati ex diversis mediis, non habeant.

ccxvii. Objicies 4º. si Scientia actualis, opinio, fides, formido actualis, error, &c. possent in eundem actum coalescere; posset idem actus, ob diversa media, esse verus ac supernaturalis ex una parte, & falsus ac erroneus ex alia parte: sed hoc fieri non potest; ergo, &c. Major videtur legitime sequi ex illa Resolutione, & solutionibus ad objectiones præcedentes: probatur minor, quia impossibilis est actus supernaturalis falsus, ut communiter docent Theologi, quia Deus infinite bonus, non videtur ad actum falsum, erroneum, &c. specialem concursum præstare posse; quod tamen fieret, ergo, &c.

ccxviii. Respondeo Resolutione nostram solum militare, quoad conclusiones naturales; tum quia jam monuimus illam quoad fidem Divinam nihil concludere; tum quia, quoad conclusiones supernaturales, discussionem Theologis prudenter relinquimus; quamquam monere lubet, opera supernaturalia, ut Sacram Communionem, Confessionem Sacramentalem, opera misericordiæ, &c. vitari sapientius ex fine malo; Deum tamen, aut Dei infinitam bonitatem, fortè non dedecere, ad illa speciali & supernaturali modo concurrere; non quidem quatenus vitantur; sed quatenus sunt Sacra Communio præcisè, Confessio Sacramentalis præcisè, &c. quibus consequenter fortè responderi posset, nil esse contra Dei bonitatem, Deum concurrere speciali concursu ad actum fidei Divinæ supernaturalis & verum quatenus revelatione Divinæ nititur, & ad eundem fidei humanæ naturalem & erroneum aut falsum quatenus nititur dicto Petri v.g. quod audierit Deum id revelantem; sed malim, ut dixi, id Theologis discutiendum relinquere.

DISPUTATIO VLTIMA.

De habitu Logicæ.

D V B I U M I.

Quodnam sit objectum materiale Logicæ.

RESOLUTIO.

ccxi. **D**ico, objectum materiale Logicæ sunt voces, res, & tres mentis operationes; tribus hisce partibus collectivè sumptis, vix ullius sententia favere videtur, nisi fortè P. Fonseca, 2º.

R. P. Francisci Bone Spæi Logica.

Met. cap. 3º. q. 1. divisim verò 1ª pars est Nominalium, quàm contrà Reales acutissimè suscitavit Okamus. 2ª. plurimorum, qui Reales dicuntur, & nominatim PP. Ioannis à S. Thoma. Log. q. 1. art. 3º. qui pro illa citat D. Thomam. Merineri. Log. q. 4. procemiali. sect. 4. Poncii Log. Disp. 2ª. q. 4. Concl. 2ª. & 3ª. Conimb. Suarez, Revii, Arriagæ, Hurtadi, Oviedi, Murcia, Comptoni, &c. pro qua etiam stare videtur D. Thomas in principio librorum posteriorum, ubi sic habet, *ars* *quædam*

quædam necessaria est, ut sit directiva ipsius actus rationis, per quam homo in ipso rationis actu ordinatè, faciliter, & sine errore procedat. & hæc est ars Logica, id est rationalis Scientia, quæ non solum rationalis est, ex hoc, quod est secundum rationem, quod est omnibus artibus commune; sed etiam ex hoc, quod est circa ipsum actum rationis, sicut circa propriam materiam.

ccxx. Probatur; quia objectum materiale Logicæ est id, circa quod versatur Logica, & de quo facit suas demonstrationes; atqui circa illa omnia (ut constat ex Porphyrio & Prædicamentis & libris Analyticis in quibus de propositione & Syllogismo vocali, reali & mentali) versatur, & de illis facit suas demonstrationes; dicere autem cum P. Comptono Disp. 3^a. Logic. Sect. 2^a. Aristotelem ibi ex parte Grammaticum egisse; est Philosophum ad Grammaticam remittere, & cælum in terram detrudere: quis enim umquam vidit, tam doctum Grammaticum, qui definire Syllogismum, & vitia Syllogismi deprehendere sine Logica posset? respondebit fortè, Logicam esse supplementum Grammaticæ; fateor, si admitat Theologiam, & sic de aliis Scientiis, esse supplementum Philosophiæ, Medicinam Physicæ, &c. quæ nullus admiserit, ergo, &c.

ccxxi. Confirmatur 1°. Logica, ut infra patebit, est scientia practica; sed objectum materiale scientiæ practiciæ, est id circa quod versatur modo practico, sive pro quo rectè formando tradit regulas & præcepta; ergo objectum materiale Logicæ sunt voces, res, & tres mentis operationes; probatur consequentia, quia de rectè formandis definitionibus vocalibus, realibus & mentalibus, propositionibus, & Syllogismis similibus, indifferenter præcepta & regulas tradit, sicut in Logica indifferenter fiunt: Item in Logica definitionem, propositionem & Syllogismum rectè dividi in vocalem, realem & mentalem, omnino clarum est, ergo, &c.

ccxxii. Confirmatur 2°. quia multa sunt præcepta Logicæ, quæ vel solis vocibus conveniunt, ut quod definitio debeat idem significare, quod definitum; vel solis rebus, ut quod definitio debeat converti cum definito; vel quod solis conceptibus, ut quod syllogismus, qui gignit scientiam formalem, debeat constare ex necessariis Præmissis, ergo, &c.

ccxxiii. Obijcies 1°. cum P. Oviedo Log. Controv. 2^a. Logica agit de definitione, propositione & argumentatione; sed definitio, propositio & argumentatio important conceptus formales, ergo, &c.

ccxxiv. Respondeo distinguendo minorem; sed definitio, propositio & argumentatio ut mentales important conceptus formales, concedo minorem; ut vocales, aut reales, nego minorem.

ccxxv. Instabis ex eodem, definitioni, propositioni & argumentationi vocali & reali, eatenus tantum potest regula præscribi ut rectè fiant, quatenus subsunt mentalibus, ergo, &c. Probatur assumptum, quia cum in seipsis non fiant; sed in formalibus tantum, ex quibus resultant, in seipsis dirigi non possunt, sed tantum in formalibus.

ccxxvi. Respondeo negando assumptum, ad ejus probationem respondeo illas verè in seipsis fieri; sicut verè in seipsis sunt genus & differentia; subiectum, copula & prædicatum. &c. vel, si hoc nolis, dic illas non fieri in seipsis secundum entitatem, bene autem secundum ordinem generis & differentiarum; subiecti, copula & prædicati; præmis-

sæ & conclusionis; secundum productionem hoc potius, quam alio tempore; præ aliis actibus, &c.

ccxxvii. Obijcies 2°. 1^a mentis operatio non est dirigibilis per Logicam, ergo non est de objecto materiali Logicæ: consequentia patet: probatur antecedens, quia sæpè in nobis naturaliter & necessario excitatur, ergo, &c.

ccxxviii. Respondeo negando antecedens, ad ejus probationem respondeo illas quidem apprehensiones, quæ naturaliter & necessario excitantur, non esse dirigibiles per Logicam; bene autem alias consimiles, quæ non ita excitantur: quid enim impedit apprehensiones possibiles juxta has regulas, ad universaliè per apprehensionem oportet multa per modum unius apprehendere. Ad definitionem per apprehensionem, oportet unum per modum generis, alterum per modum differentiarum apprehendere, actu fieri, ac per eas dirigi & regulari.

ccxxix. Nec refert 1°, quod 1^a, & duæ aliæ mentis operationes sint objectum materiale librorum de Anima: 2°. quod non habeant objectum determinatum: 3°. quod 1^a. propter 2^{am} tractetur, & 2^a. propter 3^{am}; non refert, inquam, quia sunt objectum materiale Logicæ, ut ab ipsa Logica dirigibiles; librorum verò de Anima, ut vitales operationes, ac proinde sub alia consideratione: Deinde ad esse objecti materialis, alicujus scientiæ, satis est, quod sint in se determinatæ, licet in omne objectum indifferenter tendant: Denique ita 1ª propter 2^{am}, & 2ª propter 3^{am} tractantur, ut tamen etiam propter 1^{am} se tractentur.

ccxxx. Obijcies 3°. modus sciendi & differendi est objectum Logicæ; ergo non voces, res & tres mentis operationes: Consequentia patet; probatur antecedens; quia inde Logica communiter dicitur modus sciendi alias scientias.

ccxxxi. Respondeo distinguendo antecedens, si modus sciendi sumatur præcisè pro ipsis regulis & præceptis, quibus dirigit ad formandas conclusiones scientificas, modus de illo sciendi, &c. est objectum Logicæ; nego antecedens; quia ut sic nullo modo in Logica tractatur propter se, sed propter tres mentis operationes, &c. quas dirigit, & respectu quarum est Logica docens: si sumatur pro definitione, divisione, propositione & argumentatione, quæ sunt modi sciendi, utpotè principia, ex quibus conclusiones scientificas deducimus, concedo antecedens: verum modus sciendi ut sic, est ipsæ tres mentis operationes, res & voces.

D V B I V M I I.

Quænam sit objectum formale sub quo Logica.

ccxxxii. **D**ico, objectum formale sub quo Logica est ipsa dirigibilitas objecti materialis; non quidem in eo sita, quod definitio v.g. sit secundum intrinsecam suam malefactibilis, ac proinde secundum intrinsecam suam per præcepta Logica bonæ definitionis, v.g. dirigibilis; nam cum essentialiter constet genere & differentia, & non sit definitio nisi iis constet, non est magis, quam homo, malefactibilis secundum intrinsecam; ac proinde, nec secundum ea per præcepta Logica bonæ definitionis dirigibilis, (& idem est de propositione, argumentatione, &c.) imò talis essentialiter esset, etiam impossibilibus factis dictis præceptis Logicæ, ut consideranti patebit; sed in eo, quod Logica, traditione